

OSTAWIĆ (77) *vb pf*

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

inf ostawić (8). ◇ *fut* 1 sg ostawię (3). ◇ 2 sg ostawisz (2). ◇ 3 sg ostawi (5). ◇ 1 pl ostawi(e)my (1). ◇ 3 pl ostawią (2). ◇ *praet* 1 sg m ostawił(e)m, -m ostawił (3). ◇ 2 sg m ostawiłeś, -ś ostawił (3). *f* -ś ostawiła (1). ◇ 3 sg m ostawił (16). *f* ostawiła (4). ◇ 1 pl m *pers* -smy ostawili (2); -smy (1), - (s)my (1). ◇ 2 pl *subst* -ście ostawiły (1). ◇ 3 pl m *pers* ostawili (4). ◇ *plusq* 3 sg m ostawił był (1). ◇ *imp* 2 sg ostaw (2); -w (1), -(w) (1). ◇ *con* 2 sg m byś ostawił (1). ◇ 3 sg m by ostawił (1). *f* by ostawiła (2). ◇ 2 pl m *pers* byście ostawili (1). ◇ 3 pl m *pers* by ostawili (1). ◇ *con praet* 3 sg m by był ostawił (2). ◇ *part praet act* ostawiwszy (11).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVII w.

1. *Pozostawić coś komuś, dać, powierzyć, relinquere Vulg [kogo, co]* (28) : myał [Krystus] u boga oczcza zafluzycz mąką śwą y śwzwyatofzcz krzłtu ostauycz na omyecze [!] tego grzechu *PatKaz I* 6v.

ostawić u kogo (2): A Rulfnyczą v Moyłefchka Zida ostawill przelz załthawy bo mu nycz na nye dacz nyechczial *LibMal* 1548/139, 1545/97.

ostawić komu (11): A wie [bóbr] iże to prze śwroie [jest często gonion]/ Zęby vgrzyzie oboie. A tak ie łowcom ostawi/ A łam łie z gárłem wybáwi *BierEz* S3v; y łto funtów łrebra ku wípomozenyu ych uboftwa ym ostauyl *PatKaz III* 153v; *TarDuch* C8v; A łnadzieś nam wielkie znáki ku pámiętániu zołtáwił dziwów łwoich/ y ostáwił nam dziwny pokarm ku poćiełłe náłłey *RejPs* 166; *SeklWyzn* d4v; *GliczKsiąż* P2v; By był Pan załtępow nie ostáwił nam náłienia: łtálibyłmy łie byli iáko Sodoma *Leop Rom* 9/29; *SienLek* 14v; *RejAp* 194; *RejPos* 47; *WujNT Rom* 9/29.

ostawić przy kim [= komu] (1): Bo wzadnem połstonowięniu A ni duźnem [lege: dusznem] y łumnnieniu Nięostawil przyniem [głupi ksiądz przy kupcu] miary A prawie mu zwátlil wiary *RejKup* o4v.

ostawić gdzie (2): Y wołkam łwego dla obroni tego zamkv ostawyl tham nyekyelko łiffiiaz *LibLeg* 10/148; I chce teraz niedznik rulfycz Onych łpraw czo Swieczj mieli Przi kołłczelech o łtawili *RejKup* x3v.

a. *Pozostawić po sobie po śmierci [kogo, co]* (9) : á ten vmárl w ziemi łwiętey nie ostáwiłwzy ładnego dziedźicá *HistRzym* 34v, 33.

ostawić komu (4): *ZapWar* 1548 nr 2667; nic więcey nie powinieny ociec dzieciám łwym po łmierci ostáwić [...] iedno tylko ćwiczenie á wychowánie dobre *GliczKsiąż* A3v; ten gdy vmárl/ ołtháwił krołestwo czterzem łynom *BielKron* 240v; *WujJud* 231.

Zwrot: »po sobie ostawić« [szyk zmienny] (3): A to w niwecz iż ostawi złą łlawę po łobie Ktora nigdy nie vmiera chocia ciało w grobie *RejJóz* F4; Iedenłem był Zakon łprawil Ktorem połobie ostawil *RejKup* cc2v; *GliczKsiąż* N8.

b. *Dać kogoś na urząd [kogo kim]* (2) : a włzitkiey walaskiey ziemy pyotrasmi woje^{wo}da ostawily. *LibLeg* 10/65v, 6/190v.

ostawić komu (1): Cefarz [...] oblyukł yednego Thurczyna wnalze schathy y posthanovil go Hospodare^m [...] y ołthawyłwzy nam thego Hospodara Stephana Voyewodą Thv my yego schanowaly yako pana *LibLeg* 6/190v.

2. Pozostawić w określonej sytuacji; dimittere, relinquere PolAnt, Vulg; derelinquere PolAnt [kogo, co] (25) : Baczątz to mariá/ profila go aby ie łamé nieoftawił/ ale ią s łobą wziął *OpecŻyw* 14v; *LibLeg* 11/65v; *Leop Luc* 10/30.

ostawić komu (3): nie mogli inego nic pożyteczniejszego wynaleźć, jeno wolność każdemu swego rozumnia ostawić *Diar* 86, 38; á dla lepszey pewności oftawił łobie Cefarz zamek y Komum aż do zupełney zapłaty. *BielKron* 206v.

ostawić kim (5): Gołpodyni ácz z ciężkością/ Oftawiła one gością *BierEz* M3; Nieoftawiętz wás firotami/ bo przydę zalię k wám *OpecŻyw* 96v; *GliczKsiąż* O2; *BibRadz* *3; A chcąc wdzięczną (rzecz) wczynić Iudom Feliks/ oftawił Páwła więzniem. *BudNT Act* 24/27.

ostawić na czym (1): a naczim thes maczie oftawycz the rzecz, [...] o thim bífchie na^m daly znac. *LibLeg* 10/92v.

ostawić przy kim (1): A tak niemałs fię czem bawić Iuż ye przinas [czartowi] rać oftawić *RejKup* z4v.

ostawić w czym (3): Ty wždy fwoię cześć wybáwiłz: A mnie w tey rzeczy oftawiłz *BierEz* E4. Cf »ostawić w mocy«.

Zwroty: »przy gardle ostawić« (1): Niewieście tę rzecz powiedział. Profząc áby mu porádziłá/ Przy gárdle mię oftawiłá *BierEz* R.

»ostawić w mocy« [szyk zmienny] (2): *Diar* 30; y wżem opowiedamy/ oftawiłwzy w mocy té rzeczy [emulgamus salois aliis *JanStat* 885] *SarnStat* 1105.

»żywo ostawić« (1): I ták ie poráził á pobił ze żadnego fnich żywo nieoftawił [nullas dimitteret ex eis reliquias] *Leop Ios* 11/8.

a. Porzucić, opuścić [kogo] (7) : Bo oftawiłes lud twoy/ dom Iáhákowow/ bo fię nápełnili (báłwochwálłtwá więcey) *BudBib Is* 2/6, *Ier* 15/6.

ostawić w czym (2): ábys mie ták nieoftawił nędznego w rozlicznych łprzećiwnołciach moich. *RejPs* 58; Iehowá nie oftawi go w ręce iego/ y niedopusći ofádzić go w łádeniu iego. *BudBib Ps* 36/34[33].

ostawić gdzie (1): wćiął nogę łłudze łwemu: á oftawiłwzy go tám w łefie iáchał do domu. *HistRzym* 88.

α. Osierocić; relinquere JanStat [kogo] (2) : *RejZwierz* 91v; Gdy oyćiec zéydzie oftawiłwzy dziatki iefcze do łat niedochowáné *SarnStat* 583.

3. Nie zabrać ze sobą, pozostawić w określonym miejscu; dimittere HistAl, PolAnt; relinquere PolAnt [kogo, co] (12) : *LibLeg* 11/76v; Nátychmiałł Alexander odmieniłwzy fie w łzati kłiążęciá łwego oftawił go ze dwiemá końmi *HistAl* F; czemułcie oftawiły tego męžá: pozwićie go/ á będzie iesć chleb. *BudBib Ex* 2/20; A oni wnet oftawiłwzy łódź y oycá łwego/ połzli zá nim. *BudNT Matth* 4/22, *Ioann* 4/28.

ostawić gdzie [w tym: na czym (2), w czym (2), przed czym (1), „tam” (1)] (6): Kozá gdy precz wychodziłá/ Koźłę w chlewie oftawiłá: Kažąc by nie wychadzáłó *BierEz* N2, G4v, Lv; *LibMal* 1546/120v; oftaw rádłzey dar twoy przed onym ołtharzem/ á wroć fie/ y przeiednay pirwey brátá twoiego *RejPos* 178v; *BudNT Tit* 1/5.

a. Minąć [co] (1) : A gdy się vkazał Cypr/ ośtawiwłzy y po lewie [*relinquentes eam ad sinistram*] płynęliśmy do Syryey *BudNT Act* 21/3.

4. Zachować, oszczędzić [kogo, co] (6) : Mál[e] wielzą wielcy złodzieie: A gdyby sprawnie wiešili/ Máloby Pánow ośtawili. *BierEz* N4; *PatKaz III* 123v.

ostawić komu (4): Mnie pierwey zbaw zdrowia me⁸⁰: Ośtaw mi mężá żywego. *BierEz* P2v; Wyzwalamy kmiećie Rycerftwá náłzego od wólakich podatkow/ tylko łobie ná nich ośtawiemy z káždego łanu oliádlęgo dwa grofzá *UstPraw* G2; *OrzRozm* Hv; wólzytek chleb ziadł/ ták że namnieyłzey odrobiny nie ośtawił fwym towarzylzom. *HistRzym* 96v.

5. Spowodować, wywołać jako skutek [co] (3) : ná ták okrutną y hániebną śmierć wydácieš go raczył/ ośtawiwłzy znáki godné pámięći ná ięgo naświęćłym ćiele *SiebRozmysł* E2.

ostawić komu (1): Nie zemśćifzli sie/ ztobą póty mé miefzkánié Będzie/ á tuć ośtawię z płaczem nárzékánié. *GosłCast* 64.

Zwrot: »nie ostawić [*w kim*] kamień na kamieniu« = *zburzyć (1)*: ijże cie ogarną nieprzyaciele twoij walem/ a nieośtawią w tobie kamień na kamieniu *OpecŻyw* 72.

6. Odstawić dziecko od piersi [w tym: kogo (2)] (3) : Depellere agnum matre, Ośtawić. *Mącz* 287b.

Zwrot: »ostawić dziećię, dziećiątko« (*1:1*): Nie poydę aż ośtawię dziećiątko [*donec ablactetur infans*] *BibRadz* 1.Reg 1/22; A mamma disiungere, Ośtawić dziećię. *Mącz* 178a.

Synonimy: **1.a.** odkazać, **2.a.** opuścić, **6.** oddalić, odsadzić.

Formacje współrdzenne cf 1. STAC.

Cf **OSTAWIENIE, OSTAWIONY**